

Obilježja i karakteristike uzgoja bernskog planinskog psa u Republici Hrvatskoj

---

Mikuš, Viktor

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:102930>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Viktor Mikuš

Sveučilišni preddiplomski studij

Smjer: Agroekonomika

**OBILJEŽJA I KARAKTERISTIKE UZGOJA BERNSKOG PLANINSKOG PSA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni rad

Osijek, 2015.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Viktor Mikuš

Sveučilišni preddiplomski studij

Smjer: Agroekonomika

**OBILJEŽJA I KARAKTERISTIKE UZGOJA BERNSKOG PLANINSKOG PSA U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni rad

Povjerenstvo za obranu završnog rada:

1. Prof. dr. sc. Tihomir Florijančić, predsjednik
2. Doc. dr. sc. Ivica Bošković, mentor
3. Doc. dr. sc. Siniša Ozimec, član
4. Prof. dr. sc. Anđelko Opačak – zamjenski član

Zapisničar: Dr. sc. Dinko Jelkić

Osijek, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Metoda rada	2
1.2. Izvori podataka.....	2
2.BERNSKI PLANINSKI PAS (BERNER SENNEHUND)	3
2.1. Pasmine Sennehund:	3
2.2. Porijeklo.....	3
2.3. Klasifikacija prema FCI.....	4
2.4. Eksterijerna obilježja pasmine	5
3.1. Greške	7
3.2. Temperament	8
4. PREHRANA	9
5. UREĐIVANJE, NJEGA DLAKE, ŠETNJA	10
5.1. Njega.....	10
5.2. Šetnja	12
6. ZDRAVLJE	12
6.1. Medicinski problemi	13
6.2. Očekivani životni vijek	13
7. UZGAJIVAČI BERNSKIH PLANINSKIH PASA I ŠTENCI	13
7.1. Rodovnik.....	14
7.2. Parenje	14
7.3. Osnovne kinološke metode uzgoja	15
7.4. Štenjenje.....	16
7.5. Odgoj štenadi	16
8. ZAKLJUČAK	18
9. POPIS LITERATURE	19
10. SAŽETAK	20
11. SUMMARY	21
12. POPIS SLIKA	22
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	

1. UVOD

Na osnovu paleontoloških nalaza koji datiraju od prije 25 do 30 milijuna godina može se tvrditi da je u takozvano doba sisavaca, uz primitivne majmune, živjelo biće sa odlikama psa. Znanost ga je nazvala *cynodesmus*, poslije milijuna godine evolucije od njega je nastao *tomarctus* od kojeg su nastali vuk, čagalj, lisica, kojot i svi kanidi.

Psi su prvi pripitomljeni sisavci i potječu od vuka (*canis lupus*). Na crtežima od prije 50 000 godina možemo vidjeti psa i čovjeka zajedno u lovu. Smatra se da je čovjek psa pripitomio prije 12 000 godina.

Pas (*canis familiaris*) je kralježnjak, sisavac i zvijer koja dobro trči, spretno pliva te ima odličan njuh. Pas je društvena životinja koju je čovjek zbog njene vjernosti, ali i ostalih kvaliteta selektivno razmnožavao za različite namjene pa tako danas postoje: lovački, službeni, sportski te psi za pratnju i razonodu.

Pas je životinja prijatelj od koje se tražilo da čuva kuću i ide u lov. Pas današnjice radi manje od svojih predaka. Pas kao ovčar danas se skoro ne koristi kao ni pas za vuču. Psi današnjice imaju nove poslove: oni su u policiji i na carini, vojsci, otkrivači mina i ostalih eksplozivnih sredstava, droge, noćni stražari u zaštitarskim tvrtkama, spasilački psi, spasioci na moru, psi za lavine, vodiči slijepih, pomagači invalidima, psi terapeuti i sportski psi.

1.1. Metoda rada

U ovom radu prikazan je bernski planinski pas kao predstavnik skupine pastirskih pasa o kojima se jako malo zna i o kojem je jako malo napisano u stručnoj literaturi. Rad je popraćen slikama. U radu su korištene znanstvene metode analize i sinteze, dedukcije i komparacije te metode uočavanja problema, prikupljanja podataka, obrade podataka i promatranja.

1.2. Izvori podataka

Korištena je službena literatura a rad se temelji na saznanjima iz stručnih i znanstvenih izvora. Pri istraživanju korištena je dostupna literatura: knjige, znanstveni i stručni radovi, te internet.

2. BERNSKI PLANINSKI PAS (BERNER SENNENHUND)

Jedan je od četiri pasmine *sennenhund*, psi iz švicarskih Alpa. Naziv Sennenhund potiče od njemačkog, Seene (alpski/planinski pašnjaci) i Hund (pas), Berner (bernski) odnosi se na područje pasmine porijekla, švicarski kanton Bern.

Slika 1. Tipičan primjerak bernskog planinskog psa

2.1. Pasmine Sennehund:

- Grosser Schweizer Sennenhund, Veliki švicarski planinski pas
- Berner Sennenhund, Bernski planinski pas
- Appenzeller Sennenhund, Apenzelski planinski pas
- Entlebucher Sennenhund, Entlebuški planinski pas

2.2. Porijeklo

Bernski planinski pas ili bernski pastirski pas porijeklo vuče iz Azije od molosa, koje su rimski legionari koristili kao borbene pse. Neki psi su ostali na području današnje Švicarske i križali su se s domaćim psima, koji su bili namjenjeni čuvanju stada i kuća. U prošlom stoljeću dotok stranih pasmina umalo je kompromitirao njegovu budućnost. Nekoliko strastvenih

uzgajivača, oko 1900. god. izdvaja preostale pse sa dobrim karakteristikama tog tipa i nastaje pasmina bernski planinski pas. U to vrijeme oblast Dirbahla bila je glavno mjesto uzgoja te pasmine pa se i danas koristi na lokalnom nivou.

Ova pasmina pasa je prvi put prikazana 1902. god. u švicarskom Dog Show u Ostermundigenu. Dürrbächler (dirbahler) se upisuje 1904. god. u švicarsku rodovnu knjigu pasa dok 1907. godine kinolog Albertheim prvi daje opis pasmine. U istoj godini je osnovan Dürrbach klub, koji je preimenovan 1912. godine u Klub bernski planinski pas. Trenutno važeći standard pasmine usvojen je 1993. godine.

Slika 2. Povijesna upotreba bernskog planinskog psa

2.3. Klasifikacija prema FCI

Bernski planinski psi prema klasifikaciji FCI spadaju u II FCI skupinu, sa pinčevima, šnaucerima, molosoidnim pasminama, švicarskim planinskim psima. Odjeljak 3 čine švicarski pastirski psi.

Slika 3. Izložbeni primjerak bernskog planinskog psa

2.4. Eksterijerna obilježja pasmine

Bernski planinski pas je ostao pas koji sve radi, pomaže čovjeku u raznim poslovima. Odličan je predvodnik krupne stoke u planinama, otporan je na oštre klimatske uvjete tog podneblja. Oduvjek se koristio kao pas čuvar, najavljuvao je posjete svojim umjerenim lajanjem, a odvrćao svojim imponantnim držanjem i veličinom. Prije se koristio kao pas za vuču kolica s mlijekom, sirom i drugim potrepštinama. Bernski planinski psi obožavaju biti u pokretu, brzi su i agilni. Prirodno radon kretanje bernskog planinskog psa je lagani kas. Potrebno mu je dati što više mogućnosti za igranje i trčanje i to bez forsiranja, a pas će sam odrediti nivo aktivnosti koja mu odgovara.

Ovog psa treba obučavati čvrstom rukom ali bez brutalnosti, jer su strpljivost i znaci privrženosti mnogo efikasniji. Sa socijalizacijom bi najbolje trebalo krenuti što ranije sa oko 10

do 12 tjedana starosti štenca. Osjetljivi su na veliku buku (pucanj, petarde, i sl.) pa bi i to trebalo tijekom socijalizacije iskorijeniti pogotovo ako će pas biti čuvar ili radni pas.

Vjoran je i lojalan vlasniku. U posljednje vrijeme on je uglavnom kućni ljubimac u okviru porodičnog okruženja u Švicarskoj kao i van nje. Ovaj pastirski pas privlači ljubitelje pasa svojim lijepim izgledom, dobar je čuvar, ne laje mnogo, lako mu je prići, nije agresivan, može biti umiljat, dobar je s djecom, strpljiv i razigran pogotovo kad je mlađi. Ovaj pas nema velike potrebe za vježbom osim u mladosti kada ga je potrebno istrčavati i šetati. Potreban mu je prostor, ovaj pas nije za držanje u stanu. Bernski planinski pas obožva snijeg, dok ima snijega njegovo najbolje mjesto za odmor o i igru će biti na snijegu.

3. OPĆI IZGLED PASMINE BERNSKI PLANINSKI PAS

Snažan i čvrst, pri tome nije težak. Bernski planinski pas liči na velikog švicarskog pastirskog psa od kojeg se razlikuje po nešto manjim dimenzijama i po dugačkoj valovitoj dlaci trobojnoj, karakterističnoj za svoju pasminu. Mužjaci su krupniji od ženki. U pravim uvjetima držanja nemaju prekomjernu težinu.

Slika 4. Spolni dimorfizam bernskog planinskog psa

Visina: Kod mužjaka od 64 do 70 cm; ženke od 58 do 66 cm.

Masa: od 35 do 40 kg.

Glava: Glava je dosta široka i krupna ali nije teška. Njuška je jaka, srednje dužine. Vrh nosa je uvijek crne boje. Uši male visoko postavljene na sljepoočnicama, u obliku slova V, obješene. Oči su tamno smeđe, bademastog oblika, ni previše vani a ni duboko. Imaju nježan izraz, živahan pogled. Usne nisu teške, priliježuće su.

Zubi: Potpuno zubalo, škarastog zagriža.

Trup: Ovaj pas ima kompaktno i pravokutno tijelo, mišićavog vrata, grudni koš je širok i dubok i daje utisak snage. Leđa su široka, čvrsta i ravna. Slabine su mu čvrste i snažne. Rep dug i ravan, blago povijen na vrhu, spušten kad se pas odmara.

Noge: Prednje noge gledano od naprijed su ravne, snažne i paralelne. Zdepasti udovi. Ramena su blago spuštenu nazad, ravno smještena, mišićava i nikad labava. Šape kratke, okrugle, zatvorene. Prsti dobro zasvođeni. Šape čvrste, postavljene ni prema unutra a ni prema van.

Zadnje noge su ravne. Došaplje i šape ni unutra ni van postavljene. Čaporci moraju biti odstranjeni. Bedra su duga, široka i mišićava, koljena su izražena. Skočni zglobovi snažni.

Dlaka: Trobojna, smeđa, crna i bijela. Dlaka je crna glatka, sjajna, duga, bujna i nježna, valovita ali ne i kovrčava. Potrebno ju je svaki dan četkati. Kao i svi švicarski psi i ovaj ima plamene oznake paleža iznad očiju, na obrazima, šapama, na prednjoj strani glave, na prsima i nogama. Rep je odlakan dugim dlakama, blago valovitih sa bijelom mrljom na vrhu repa.

Idealno obojan pas ove pasmine trebao bi imati "bijelu potkovicu" oko nosa i bijeli "švicarski križ" na prsima, gledano sprijeda.

3.1. Greške

Teške greške: Slomljen rep, plave ili oči različite boje, kratka dlaka, nedostajuća trobojnost i sve druge boje osim crnog plašta. Lak kostur. Predgriz i podgriz. Nedostatak drugih zuba osim 2xP1, treći molari se ne uzimaju u obzir. Entropijum, ektropijum. Ulegnuta leđa, nadgrađenost, padajuća leđna linija.

Lake greške: Velika izraženost valovite dlake. Nedostajuće bijele oznake na glavi, preširoka lisa, bijele oznake na njušci (depigmentacija) koje jasno prelaze u kut usana, velika bijela zatiljna mrlja, bijela kragna, bijelina na prednjim nogama koja se proteže iznad sredine nadlaktice, asimetrične oznake na glavi i grudima, crne mrlje i oznake na bjelinama na grudima, smeđ ili crveni ton osnovne crne boje, agresivnost, izmjenjen karakter.

3.2. Temperament

Prema standardima ovaj pas ne bi trebao biti agresivan, tjeskoban i izrazito sramežljiv. Energičan je, pažljiv, dobroćudan, samouvjeren, poslušan, dobar prema strancima, znatiželjan, nije ujedljiv. Temperamenti pojedinih pasa mogu varirati ali moraju pratiti standard. Sve velike pasmine pasa treba dobro socijalizirati dok su štenci i trenirati ih tijekom cijelog života.

Uvjeren u sebe, uzbuđen i dobre naravi, nikad agresivan ili sramežljiv. Dobrodušan, blag, strpljiv. Bernski planinski pas trebao bi stajati mirno, ali će držati distancu i pažnji drugih. Za njega govore da nikada ne spava i najmanji šum, kojeg uzrokuje stranac, probudi ga i na njega reaguje, pritom je miran, ne laje previše i ujeda samo onda kada je potrebno. Zbog njegove veličine i impozantnosti strancu je obično dosta da ga ugleda, a pas ne mora ni režati. Posebno ljubomorno čuva djecu i žene. Nikakva pretnja ga neće zaustaviti. Moguće ga je dobro školovati. Koriste ga i kao spasilačkog psa. Najmirniji je i najrjeđi među svim švicarskim planinskim psima. Jedan je od najljepših pasa na svijetu. Jako je odan domu. Voli kretanje.

Otvoreni su psi, dobro se ponašaju u kući, trebaju aktivnost i vježbanje ali nemaju veliku izdržljivost. Uživaju u društvu ljudi. Priklanja se samo jednoj obitelji. Bernski planinski psi su pasmina koja uglavnom dobra za djecu jer su ljubazni i strpljivi, dopuštaju djeci da se penju na njih. Iako imaju puno energije u večernjim satima traže mir.

Osjetljivi su na toplinu. Tijekom ljeta ima treba osigurati “debelu” hladovinu i puno hladne vode koje treba često mjenjati. Ukoliko psa vozimo autom otvoriti prozore i uključiti klimu ili hlađenje. Bernski planinski pas se veže za teritoriju, zemlju, kad navikne da je to njegovo mjesto on ne luta što je karakteristika nekih drugih pasa. Pogotovo neće lutati ako se redovito vodi u šetnje. Ukoliko se o psu ne brine zna pobjeći, preskočiti ogradi ili se provući ispod nje i to uglavnom u vrijeme parenja, vratit će se ubrzo, čim se umori ali zbog svoje veličine zna biti nezgodna pojava

za ljude kad slobodno šecu ulicom na koje neće ni obraćati pažnju ako ga se ne zove, jer nije agresivan.

Slika 3. Bernski planinski pas u snijegu

4. PREHRANA

Zbog velike tjelesne mase i pojačane fizičke aktivnosti zglobovi bernskih planinskih pasa izloženi su velikim naporima. Odgovarajuća hrana osigurava izgradnju snažnih zglobova i njihovu zaštitu kasnije u životu.

Da bi se osigurao brzi razvoj koštanog sustava i potreban rast tjelesne mase, štenetu je potrebno dvostruko više energije nego odraslom psu. U početku štencima bi trebalo u hranu dodavati AD-vitamin kapi. Hrana za štene u razvoju mora imati visoku energetska vrijednost i mora osigurati

pravilan razvoj koštanog sustava i zglobova, izbjegavajte hranjenje psa prženom, začinjenu hranom i hranom koja sadrži konzervanse. Najbolji izbor je hrana za pse i to u dehidriranom obliku, koja pruža optimalan omjer hranjivih tvari (bjelančevina, masti i ugljikohidrata) a ima i ulogu u očuvanju zdravlja i zubi psa. Hrana održava zube zdravima i mehaničkim putem sprječava nakupljanje plaka i smanjuje mogućnost nastanka zubnoga kamena. Granule u dehidriranoj hrani prilagođene su veličini psa i potiču psa na žvakanje. Uvijek hranite psa u isto vrijeme i nemojte mu ostavljati cijeli dan hranu na raspolaganje. Hrana mora biti raznolika. Pas je u osnovi mesojed pa bi se 1/4 do 1/5 njegove prehrane trebalo sastojati od mesa. Meso se daje uglavnom samo prokuhano isječeno na sitne komadiće. Ako se daje riba treba je očistiti od kostiju kao i piletinu ili kunića. Zabranjeno je davanje psu: svinjsko meso i sve kobasice, masnoće, slatkiše, sladoled, sušeno voće, svježi kruh, kelj, repu, grašak, grah, svu začinjenu hranu a ako ima problem sa bubrezima izbjegavati sol. Za bernskog planinskog psa slatkiši su otrov. Prvi nedostaci nekog vitamina ili minerala mogu se primjetiti kod psa na dlaci, lijepa sjajna dlaka gubi svoj sjaj i to bi vlasniku trebao biti znak da sa zdravljom psa ili prehranom nešto nije uredu.

5. UREĐIVANJE, NJEGA DLAKE, ŠETNJA

5.1. Njega

Glavni razlozi za dnevnu njegu su:

- smanjena mogućnost raznih zdravstvenih problema, ogrebotina i drugih kožnih problema
- uočavanje i čišćenje od vanjskih parazita na koži i u krznu
- praćenje zdravlja psa, provjeravanje temperature, oteklina i svega ostalog što bi mogle ukazivati na bolesti
- izgradnja bliže veze između psa i vlasnika
- općenito čistoća psa.

Slika 6. Pravilno njegovan i održavan pas

Bernski planinski pas se linja tijekom cijele godine, a najteže linjanje je tijekom sezonskih promjena. Obično će bernski planinski pas zahtijevati samo jedno četkanje tjedno, a više u proljeće i jesen, da bi krzno bilo uredno i ne bi bilo previše dlaka, čuperaka po kući, dvorištu i odjeći vlasnika. Dugodlakim psima kao što je bernski planinski pas potrebno skidati mrtvu dlaku. Ovaj pas zahtijeva kupanje jednom svakih par mjeseci, ovisno o tome koliko je visoka njegova razina aktivnosti i koliko često provodi na zemlji. Kako bi spriječili da voda ulazi u uši i oči, glavu tijekom tuširanja treba izostaviti. Oči bi trebalo jednom tjednom prebrisati vatom po obodu mlakim čajem od kamilice.

Posebnu pozornost treba obratiti na uši bernskog planinskog psa, one mogu bite pune bakterija, gljivica, prljavštine i tekućine. Da ne bi došlo do infekcija uha vlasnik mora čistiti uši svom psu ili ga odvesti kod veterinara da on to učini.

Kako bi se spriječio kamenac i gingivitis psu treba redoviti četkati zube. Čak i glodanje kostiju je korisno.

Osnovni alati za njegu: nehrđajuća metalna četka-češalj sa širim razmakom među zubima, četka za isčetkavanje mrtve dlake, škare i šampon za kupanje pasa.

5.2. Šetnja

S oko 3 mjeseca psa bi trebalo početi šetati. U početku bi ga trebalo početi šetati na nekom mirnom i tihom mjestu sa zemljom, travom, izbjegavati gradske ulice i prljava mjesta sa otpadom. Povodac treba biti kožni ili željezni lančani sa kožnom ručicom na kraju, čvrst, savitljiv, lak, dužine od 1 do 1,20 m. Bernski planinski psi kao i ostali švicarski psi uglavnom nose kožnu ogrlicu s pločicom na koj se nalazi ime i adresa vlasnika psa. Kod kuće se psu skida ogrlica. Ukoliko je sklon natezanju povodnika, što je slučaj kod mladih bernskih planinskih pasa trebalo bi kupiti ogrlicu koja steže vrat, kožnu, metalnu ili plastičnu (davilicu).

Psu poslije šetnje osigurati dosta svježje, hladne vode a ukoliko se radi o dužim šetnjama ili šetnjama po toplim vremenu obavezno ponijeti vodu za psa sa sobom u šetnju.

6. ZDRAVLJE

Slika 4. Zdrav, dobro njegovan mužjak bernskog planinskog psa

6.1. Medicinski problemi

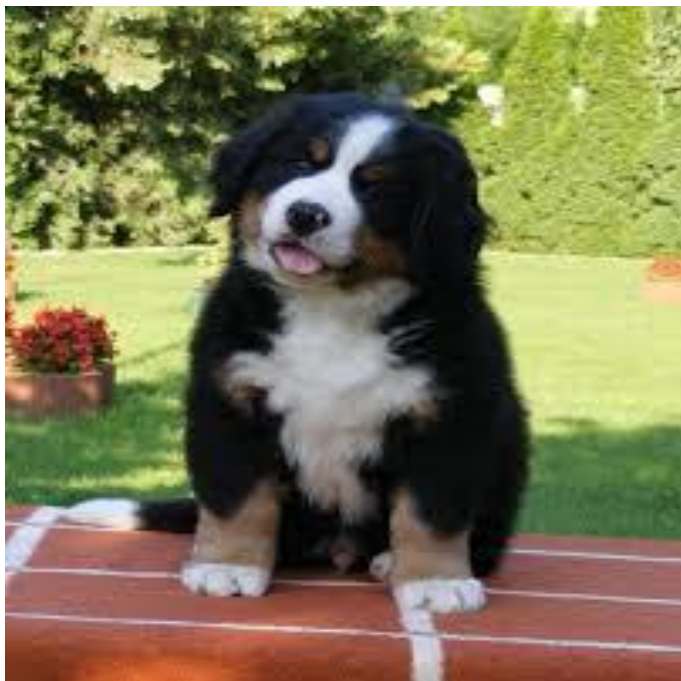
Amputacija tzv. petog prsta obično se izvodi u ranoj mladosti. "Peti prst" može se naći kao rudiment na prednjim i zadnjim nogama. Ponekad i u formi dvostrukog čaporaka. Mnogi psi koji imaju takav čaporak često njime zapinju o razne prepreke u šetnji, raskrvare nokat, a ponekad otkinu i cijeli prst. Rak je vodeći uzrok smrti za pse u cjelini, ali bernski planinski psi imaju mnogo veću stopu smrtonosnog raka od drugih pasmina, gotovo polovicu bernski planinskih pasa umire od raka, u odnosu na oko 27% kod svih ostalih pasa. Bernski planinski psi su ugibali zbog različitih tipova raka, uključujući maligne histiocitoze, tumore mastocita, limfosarkoma, fibrosarkome i osteosarkome. Artritis, displazija i rupturi križnog ligamenta su uzrok smrti u 6% pasa. Naslijedni medicinski problemi s kojima se bernski planinski psi mogu suočiti su: maligna histiocitoza, hypomyelinogenesis, progresivna atrofija mrežnice, a možda i katarakte i hypoadrenocorticism. Pasma je također sklona raku mišićnog tkiva koji je vrlo agresivan. I nasljedne bolesti oka su uobičajene među većim psima. Bernski planinski psi tri puta češće obolijevaju od mišićno-koštanih problema. Zdravlje starog psa ovisi od toga kako se držao u mladosti, ako se kretao na otvorenom, bio čist, redovno vođen kod veterinara, stariće bez poteškoća. Starijim psima treba mnogo pažnje. Treba ga ostaviti na miru, šetati redovito bez zamaranja, hraniti lako probavljivom hranu i izbjegavati debljanje psa.

6.2. Očekivani životni vijek

Usporedbom s ostalim velikim psima kao i s ostalim čistokrvnim pasminama bernski planinski pas ima izrazito niski životni vijek odprilike 7 do 8 godina. Najduže može doživjeti 15, 16 godina. Većina ostalih, sličnih pasmina ima životni vijek 10 do 11 godina.

7. UZGAJIVAČI BERNSKIH PLANINSKIH PASA I ŠTENCI

Uzgjivači bernskih planinskih pasa članovi su kinoloških društava zemlje u kojoj je uzgjivačnica tih pasa, oni promiču sustavni uzgoj zdravih pasa po FCI priznatim standardima.

Slika 8. Pravilno othranjeno i odnjegovano štene

7.1. Rodovnik

Svaki čistokrvni bernski planinski pas mora imati rodovnik. Rodovnik ili engleski pedigree, znači rodoslov. U rodovnik se upisuju svi preci psa čiste pasmine. On služi uzgajivaču da ustanovi po kojoj krvnoj liniji je neki pas odgojen a vlasniku je to garancija čistokrvnosti. Svi psi koji su registrirani u raznim kinološkim udrugama uz ime nose i naziv odgajivačnice iz koje potječu što im je neka vrsta prezimena.

7.2. Parenje

Najbolji uzrast za parenje mužjaka je jedna i po godina kad je već dobro razvijen. Za ženke se preporučuje da pričekava drugo ili treće tjeranje kad dovoljno ojača da nosi štenad. Tjeranje se po pravilu ponavlja svakih 6 mjeseci. Mužjak je uvijek spreman za skok a nadražiti će ga miris izlučevina ženke u vrijeme tjeranja. Najbolje vrijeme za parenje je od 10 do 14 dana od početka krvarenja. Da bi sigurno došlo do oplodnje, parenje se poslije 24 do 48 sati može ponoviti. Najbolje je izvršiti parenje tako da se štenad ošteti početkom proljeća kako bi mogla rasti i razvijati se u najpogodnije vrijeme.

7.3. Osnovne kinološke metode uzgoja

Razvoje genetike prati i stvaranje novih tehnika i metoda uzgoja. Pored niza zajedničkih osobina njihova primjenjivost vezana je za određene pasmine. Osnovne kinološke metode uzgoja su:

- Metoda uzgoja u čistoj krvi
- Metoda linijskog uzgoja
- Metoda uzgoja u uskom srodstvu
- Metoda povratnog parenja

Metoda uzgoja u čistoj krvi

Glavna značajka ove metode je rodbinska udaljenost partnera ženke i mužjaka u parenju. Kujama se odabire rasplodnjak koji s njima nema zajedničkog pretka najmanje 4-5 generacija, što je vidljivo iz rodovnice ženke i mužjaka. Kuja nije slobodna u izboru mužjaka, već se on određuje prema genotipu i fenotipu. Legla oštenjena iz ovakvih parenja su ujednačena i ne nadmašuju kvalitetu roditelja. Ova metoda je najčešće zastupljena.

Metoda linijskog uzgoja

U ovom uzgoju ženka i mužjak nalaze se u širem srodstvu, uglavnom oko trećeg koljena. Budući da se radi o srođnicima leglo nastalo ovakvim parenjem je ujednačenije. Uzgojem legla ovom metodom dobivamo štence ciljanih dominantnih osobina svojih predaka. Metoda nije primjenjiva u širem uzgoju, nego bi se njom trebali baviti iskusni uzgajivači.

Metoda uzgoja u uskom srodstvu

Rasplodnjak i plotkinja u ovoj vrsti uzgoja su u uskom srodstvu, tj. za rasplod se upotrebljavaju npr. brat i sestra, otac i kćer, majka i sin. Metoda se primjenjuje s ciljem da se neko dominantno svojstvo učvrsti i potomstvo postane homozigotno za željeno svojstvo.

Metoda povratnog parenja

Cilj ove metode je dobiti kvalitetno potomstvo i fiksirati neku kvalitetnu osobinu rasplodnjaka. To postizemo na način da ženke pripuštamo s određenim rasplodnjakom, a žensko potomstvo iz tog parenja ponovo pripustimo s istim rasplodnjakom (ocem). To možemo ponoviti nekoliko puta te na taj način dobivamo potomstvo međusobno jako slično izvornom mužjaku. Metoda je izuzetno

osjetljiva i komplicirana jer dobivamo vrlo mali broj ciljanih kvalitetnih potomaka za dalju reprodukciju i mnogo nekvalitetnih jedinki koji nisu za dalji uzgoj. (Tucak i sur., 2003.)

7.4. Štenjenje

Simptomi koji najavljuju početak štenjenja su: kuja je nemirna, gubi tek, tjelesna temperature pada ispod 37 stupnjeva, sise izlučuju žućkastu tekućinu. Važno je u kutiju s kujom staviti čisti ručnik. U vrijeme štenjenja kuja stenje usljed trudova i leži na boku, trudovi se pojačavaju i na kraju se izbacuju plodovi odnosno štenci. Prilikom normalnog štenjenja majka većinom izvuče novorođenče iz posteljice, prekine pupčanu vrpču i lizanjem očisti štenad.

7.5. Odgoj štenadi

Štenci bernskih planinskih pasa dolaze na svijet gluhi i sljepi. U prvih nekoliko tjedana štene nevjerojatno brzo raste i napreduje. U trećem tjednu života otvara oči. Od trećeg tjedna pas stiče pozitivna i negativna iskustva, iskustva presudna za njegovo kasnije ponašanje, pogreške koje se tada dogode teško je kasnije poništiti, tako da uzgajivači bernskih planinskih pasa imaju posebnu odgovornost u tim ključnim trenucima štenaca. Da bi se pravilno uklopili u ljudsko društvo štenad treba odvojiti od majke kad napuni 6 do 8 tjedana. Štene bi trebalo sisati majčino mlijeko do četvrtog tjedna, a onda bi trebalo početi sa prihranjivanjem. Štene treba kupiti kad je staro 2 do 3 mjeseca, kad više ne sisa. Može se kupiti i veće štene, staro oko 6 mjeseci, ono je već cijepljeno. I veća i manja štenad će zavoljeti svog gospodara i neće biti problema da se uklope u novi život kod novog vlasnika. Važno je da se štene odmah navikne na svoje ime. Ako je čistokrvni pas, ime će mu biti uglavnom složeno pa ga je potrebno zvati kratkim nadimkom koje se lako pamti. Ženke kao kod svih pasa tako i kod bernskih planinskih pasa su mirnije, privrženije ali se tjeraju svakih šest mjeseci što može smetati budućim vlasnicima, pa se budući vlasnici češće odlučuju za mužjake.

Slika 9. Štenci bernskog planinskog psa

Kad se nabavlja štene za ozbiljniji uzgoj u suradnji sa veterinarom trebalo bi obratiti pažnju na displaziju kukova, displaziju laktova, osteohondritis, kataraktu, glaukom, te ispitati krv na Willebrandovu bolest kod roditelja jer su to česte i uglavnom nasljedne bolesti.

8. ZAKLJUČAK

Bernski planinski pas se prije koristio za vuču kolica, čuvanje posjeda, stoke a sad je to uglavnom samo kućni pas, obiteljski, za igru, šetnju, zabavu. Ovaj pas nije za stan. Potrebni minimalni uvjeti za njegovo držanje je kuća s bar malom okućnicom. Loše podnosi vrućine zbog dugog i debelog krzna pa na to treba obratiti pozornost. Potrebno je da pas uvijek ima svježe hladne vode u svojoj posudici. Dlaka mu zahtjeva svakodnevno održavanje, četkanje, pogotovo u vrijeme linjanja. Psa je potrebno svakodnevno šetati i od ranog doba ga treba priviknuti na povodac. Bernski planinski pas zahtjeva raznovrsnu ishranu bogatu nutrijentima i hranjenje svaki dan u isto vrijeme. Oni koji se odluče za uzgajanje bernskih planinskih pasa, uzgajivači bi pogotovo trebali paziti na štence jel su oni u toj fazi najosjetljiviji. Posebnu pažnju treba obratiti na zdravlje psa. Ovi psi su jako osjetljivi na mišićno-živčane bolesti, karcinom i životni vijek im je kraći od ostalih pasa te veličine. To su vitalni, snažni psi uvijek spremni za igru, nisu agresivni i jako malo laju. Zbog svoje ljepote česti su “glumci” u reklamama i njihova slika je česta na hranama za pse.

9. POPIS LITERATURE

1. Rousselet-Blanc, P., Anne Caron, Grandjean D., Pageat P., Sacase C., Therin M. (2000.): Larusse enciklopedija pasa, P. P. JRJ Zemun
2. Tucak, Z., Wikerhauser, T., Cvetnić, S., Bošković, I., Tomašković, A., Alegro, A., Ljiljana Bedrica, Vera Cesar, Mirjana Baban, Lepeduš, H. (2003.): Lovna kinologija, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
3. Vesna Blagojević (1999.): Enciklopedija pasa, Ergon, Velika Plana
4. www.sveopsima1.weebly.com/rase-pasa.html (28.4.2015. 10:05)
5. www.wikipedia.org/wiki/Bernese_Mountain_Dog (3.5.2015. 13:20)
6. www.pasoddy.com/pasmine/bernski_planinski_pas.php (6.5.2015. 11:45)
7. www.dogtime.com/dog-breeds/bernese-mountain-dog (7.5.2015. 10:20)
8. www.akc.org/dog-breeds/bernese-mountain-dog (7.5.2015. 14:20)
9. www.dogs.petbreeds.com/1/23/Bernese-Mountain-Dog (7.5.2015. 18:02)
10. www.dogbreedinfo.com/bernesemountain.htm (8.5.2015. 11:10)
11. <http://medical-dictionary.thefreedictionary.com/Berner+Sennenhund> (8.5.2015. 16:18)

10. SAŽETAK

Čovjek je selekcijom stvorio različite skupine i pasmine pasa. Prema tome pse dijelimo na više tipova, ovisno o građi tijela, konstituciji, namjeni i izgledu odnosno obavljanju različitih zadataka. Bernski planinski pas spada u pastirske pse te svojim karakterom i osobnošću opravdava vrednovanje i poziciju na kojoj se nalazi. Uz puno pažnje i njege, ovaj pas je prvenstveno odličan kućni ljubimac a može biti i dobar radni pas uz pripadajuću specijalističku dresuru. Bernski planinski psi češće ugibaju od karcinoma od ostalih pasa, životni vjek im je kratak u odnosu na ostale slične pasmine.

11. SUMMARY

The man used a selection as tool to create different groups and breeds of dogs. Therefore dogs are divided into several types, depending on the structure of the body, constitution, purpose and appearance or performance of various tasks. Bernese mountain dogs are sheepdogs and their character and personality justifies the position of which they are in. With a lot of attention and care, this dog is primarily a great pet and may be a good working dog, with the associated specialist dressage. Bernese mountain dogs more often dies from cancer than other dogs, long does their brief in comparison with other similar breeds.

12. POPIS SLIKA

Slika 1. Tipičan primjerak bernskog planinskog psa, www.pasoddy.com (3.5.2015. 10:29)	3
Slika 2. Povijesna upotreba bernskog planinskog psa, www.bmdinfo.org (3.5.2015. 11:08)	4
Slika 3. Izložbeni primjerak bernskog planinskog psa, www.bernese.biz (5.5.2015 10:20)	5
Slika 4. Spolni dimorfizam bernskog planinskog psa, www.bakankinology.com (5.5.2015. 11:45)	6
Slika 5. Bernski planinski pas u snjegu, www.pasoddy.com (6.5.2015. 12:20)	9
Slika 6. Pravilno njegovan i održavan pas, www.index.hr (6.5.2015. 14:15)	11
Slika 7. Zdrav, dobro njegovan mužjak bernskog planinskog psa , www.ladxiera.dk (6.5.2015. 16:18)	12
Slika 8. Pravilno othranjeno i odnjegovano štene, www.bernese.biz (7.5.2015. 11:5)	14
Slika 9. Štenci bernskog planinskog psa, www.njuskalo.hr (8.5.2015. 10:19)	17

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad: Obilježja i karakteristike uzgoja bernskog planinskog psa u Republici Hrvatskoj

Viktor Mikuš

Sažetak rada:

Čovjek je selekcijom stvorio različite skupine i pasmine pasa. Prema tome pse dijelimo na više tipova, ovisno o građi tijela, konstituciji, namjeni i izgledu odnosno obavljanju različitih zadataka. Bernski planinski pas spada u pastirske pse te svojim karakterom i osobnošću opravdava vrednovanje i poziciju na kojoj se nalazi. Uz puno pažnje i njege, ovaj pas je prvenstveno odličan kućni ljubimac a može biti i dobar radni pas uz pripadajuću specijalističku dresuru. Bernski planinski psi čeće ugibaju od karcinoma od ostalih pasa, životni vjek im je kratak u odnosu na ostale slične pasmine.

Ključne riječi:

Bernski planinski pas, povijest, kućni, obiteljski, pastirski, zdravlje, štenci, standard

Summary:

The man used a selection as tool to create different groups and breeds of dogs. Therefore dogs are divided into several types, depending on the structure of the body, constitution, purpose and appearance or performance of various tasks. Bernese mountain dogs are sheepdogs and their character and personality justifies the position of which they are in. With a lot of attention and care, this dog is primarily a great pet and may be a good working dog, with the associated specialist dressage. Bernese mountain dogs more often dies from cancer than other dogs, long does their brief in comparison with other similar breeds.

Key words:

Bernese mountain dog, history, home, family, shapard, halty, pupys, standard